

Cím: Akceleráció feltételek nélkül? Az entrópiához vezető deterritorializáció Nick Land korai munkásságában.

Név: Nyiri Szabolcs

Affiliáció: ELTE-ÁJK, Politikatudomány MA, I. évfolyam

Előadásomban Nick Land, kortárs brit filozófus korai írásaiból kiindulva teszek kísérletet a technokapitalista akceleráció társadalomfilozófiai felvázolására. Land, mint a spekulatív realizmus előfutára és a Cybernetic Culture Research Unit egyik alapító tagja sajátos gondolatmenetet vázol fel. Gondolkodására egyaránt hatást gyakorolt a poszt-strukturalizmus, a kibernetika, a poszthumanizmus, továbbá a kozmikus horror és a cyberpunk műfaja. Azonban az *akceleracionizmus* önmagában nem pusztán filozófiai, esztétikai, vagy politikai program irányába hajlik; egy sajátos, eszkatológiai jellegű gondolkísérletként is értelmezhető. Ennek értelmében előadásomban eltérek azon megközelítésektől, amelyek a lovecraft-i ihletésű *Kívüliség*, vagy a gibson-i *Neurománc*, esetleg a freud-i *Thanatos-koncepció* tekintetében vizsgálták meg írásait. Első könyvén és a később kiadásra került esszégyűjteményén keresztül párhuzamosan haladva kívánom feltárni azt a jelenségekört, amit Land a tőke *autonomizálásának*, illetve *technokapitalizmusnak* nevez. Land alapvetően amellet érvel, hogy a – legtágabb és legtisztább értelemben vett – kapitalizmus, így a tőkekoncentráció egyre gyorsuló módon végbemenő komplexebbé válása adja azon lehetőséget, hogy a technológia mint intelligencia felváltsa a későmodernitás munkaerejeként felfogott ember helyét. Így míg korábban pusztán környezeti jellege volt, immáron cselekvő ágensként tűnik fel a kapitalizmus – kettős szereppel rendelkezve –, ezzel egyesítve az élet minden területét és a globális mértékű virtuális kiberteret.

E koncepció az *entrópia* fogalmának a meghatározásával, valamint Gilles Deleuze és Félix Guattari *de-*, illetve *reterritorializáció* fogalom-párjával válik leginkább értelmezhetővé, azonban előadásomban amellet fogok érvelni, hogy Land esetén a Deleuze és Guattari nevéhez köthető fogalom nem ugyanazon funkciót tölti be. Míg Deleuze és Guattari esetén e két folyamat párhuzamosan zajlik egymás mellett, addig Land egy folyamatosan gyorsuló, az entrópia irányába haladó valóságot ír körül – azaz a valóság felszámolja saját kereteit –, amelyben a napjainkig meghatározó gazdaságpolitikai paradigma, a neoliberalizmus jegyei tükröződnek vissza. Land meglátása az, hogy a deterritorializációs folyamatok révén válik a kapitalizmus maga auto-produktívvá. Végző soron a megvalósuló entrópia, valamint a

technológiai szingularitás létrejöttének kettőssége adja a land-i akcelacionizmus eszkatológiai jellegét.

Az akcelacionizmus eszkatológiai jellegű értelmezése segítségünkre lehet Land, valamint Deleuze és Guattari deterritorializációs fogalmának elválasztásában. Így Land anti-antropocentrikus pozíciója, egyben filozófiai munkássága magában rejti az új megközelítési lehetőségeket a társadalom-, politikai-, illetve technikafilozófia; valamint a társadalom- és politikaelmélet területein; számos új támpontot adva az ökológiai válság, a társadalmi egyenlőtlenség, vagy éppen a posztfordi munka- és tőkefogalmak újradefiniálásához.

Kulcsszavak: akcelacionizmus, entrópia, poszt-strukturalizmus, techno-kapitalizmus